

Rozdział I. Cywilnoprawny charakter uchwał spółek osobowych

§ 1. Uwagi wprowadzające

Z punktu widzenia tematyki niniejszego opracowania oraz odpowiedzi na postanowione w nim pytania, niezwykle istotne jest prawidłowe określenie charakteru prawnego uchwał spółek osobowych. Zagadnienie to wywołuje wiele kontrowersji, stanowiąc przedmiot wciąż żywego dyskursu w doktrynie. Pomimo przeważającego obecnie stanowiska, uznającego uchwały za trzecią (obok jednostronnych czynności prawnych oraz umów) kategorię czynności prawnych¹, wyróżnić można bowiem także pogląd traktujący uchwały jedynie jako wewnętrzne „akty zarządu”, niepodlegające kwalifikacji w kategoriach cywilistycznych². Wciąż dyskutowany jest przy tym zakres dopuszczalnego stosowania przepisów KC w przypadku uchwał podejmowanych na gruncie KSH oraz związane z tym konsekwencje.

Mimo pozornie czysto akademickiego charakteru, zarysowany problem posiada niewątpliwie doniosłe znaczenie praktyczne. Od jego rozstrzygnięcia zależeć będzie bowiem m.in. dopuszczalność posługiwania się w przypadku

¹ Por. Z. Radwański, w: Z. Radwański (red.), System Prawa Prywatnego t. 2, Prawo cywilne – część ogólna, Warszawa 2008, s. 183; A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, Prawo cywilne. Zarys części ogólnej, Warszawa 2001, s. 263; M. Saffjan, w: K. Pietrzykowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Art. 1–449¹⁰, t. 1, Legalis 2018, art. 56, Nb 8; P. Antoszek, Charakter prawny uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych zezwalających na dokonanie czynności prawnych przez spółkę, PPH 2006, Nr 7, s. 30; E. Marszałkowska-Krześ, Charakter prawny uchwał, PPH 1998, Nr 6, s. 23 i n.; K. Pietrzykowski, M. Wrzolek-Romańczuk, Dopuszczalność odwołania walnego zgromadzenia, PPH 2000, Nr 12, s. 4 i n.; E. Płonka, Uczestnictwo osób prawnych w walnym zgromadzeniu spółki kapitałowej, PiP 1990, Nr 1, s. 91.

² Zob. zwłaszcza J. Frąckowiak, Charakter prawny uchwał organów spółek kapitałowych a ich zaskarżalność, PPH 2014, Nr 9, s. 28–30; J. Frąckowiak, Handlowe czynności kreujące, PPH 2008, Nr 12, s. 4 i n.; J. Frąckowiak, Uchwały zgromadzeń wspólników spółek kapitałowych sprzeczne z ustawą, PPH 2007, Nr 11, s. 14; J.P. Naworski, Podejmowanie uchwał przez zgromadzenie wspólników (akcjonariuszy) spółek kapitałowych (cz. 2), Pal. 1996, Nr 9–10, s. 2.

wadliwości uchwał sankcją bezwzględnej nieważności (art. 58 KC)³, a także możliwość stosowania innych norm, właściwych dla dokonywania czynności prawnych (m.in. przepisów o formie czynności prawnych)⁴.

Niestety rozważania w tym zakresie już na wstępie okazują się dość utrudnione. Kodeks cywilny, ani żaden inny akt prawny, nie definiuje wprost pojęcia czynności prawnej⁵. Stąd też konieczne jest odwoływanie się w tym zakresie do dorobku doktryny⁶. Tu zaś odnaleźć można następującą definicję: „czynność prawna to oparta na oświadczeniu woli czynność konwencjonalna, za pomocą której podmioty cywilnoprawne, w sposób i przy spełnieniu przesłanek prawem przewidzianych, wywołują skutki w sferze prawa cywilnego”⁷. Przedstawiona koncepcja w sposób zdecydowany kładzie wyraźny nacisk na skutkowy charakter czynności prawnej, zgodnie z którym każda czynność prawna zawsze zmierza do powstania, zmiany lub ustania stosunku prawnego⁸. Wśród tak scharakteryzowanych czynności prawnych tradycyjnie wyróżnia się jednostronne czynności prawne, w których wymagane jest oświadczenie woli wyłącznie jednej strony oraz umowy, a zatem czynności prawne dwu- oraz wielo-

³ Zob. zwłaszcza wyr. SN z 20.1.2009 r., II CSK 419/08, MoP 2009, Nr 23, s. 1286, gdzie SN odmawiając możliwości stosowania art. 58 KC w stosunku do sprzecznych z ustawą uchwał rad nadzorczych spółek akcyjnych wskazał, iż niedopuszczalne jest sięganie do regulacji zawartej w KC z uwagi na fakt, że pojęcie uchwały nie zostało w ustawie zdefiniowane, a z kolei tworzone przez doktrynę definicje uchwały, nie określają w sposób jednoznaczny, czy stanowi ona czynność prawną czy też nie.

⁴ Por. W. Popiołek, Charakter prawny uchwał wspólników i organów spółek handlowych, PPH 2014, Nr 9, s. 11.

⁵ Regulacja taka miała miejsce w art. 40 ustawy z 18.7.1950 r. – Przepisy ogólne prawa cywilnego (Dz.U. z 1950 r. Nr 34, poz. 311), zgodnie z którym czynność prawna zmierzała do ustanowienia, zmiany lub zniesienia stosunku prawnego. Podobnie zresztą w projekcie KC, wskazywano, że „czynność zmierzająca do ustanowienia, zmiany lub zniesienia stosunku prawnego (czynność prawna) wywołuje nie tylko skutki w niej wyrażone, lecz również te, które wynikają z ustawy, zasad współżycia społecznego i z ustalonych zwyczajów”.

⁶ Choć jak trzeba zaznaczyć i tu temat ten nie pozostaje wolny od kontrowersji, które jednak z uwagi na ograniczone ramy niniejszej publikacji nie będą w tym miejscu szerzej omawiane. Szerzej zob. M. Gutowski, Nieważność czynności prawnej, Warszawa 2017, s. 10 i n.

⁷ Za M. Gutowski, Nieważność, s. 17. Por. także Z. Radwański, Prawo cywilne – część ogólna, Warszawa 2007, s. 217–218; A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, Prawo cywilne, s. 253 i n.; M. Gąnabis, Uchwały zgromadzeń spółek kapitałowych a pojęcie czynności prawnej, MoP 2007, Nr 23, s. 1293 i n.; W. Popiołek, Charakter prawny, s. 11; A. Szpunar, Uwagi o pojęciu czynności prawnej, PiP 1974, Nr 12, s. 13–14.

⁸ Por. Z. Radwański, Prawo cywilne, s. 210–211.

stronne dochodzące do skutku w wyniku złożenia zgodnych oświadczeń woli wszystkich stron tej czynności⁹.

Wyżej przedstawione kryteria, charakteryzujące czynności prawne, wywołują liczne kontrowersje związane z możliwością zakwalifikowania do tej grupy także uchwał spółek prawa handlowego, które w pewnych aspektach konstrukcyjnych znacznie odbiegają od klasycznego wzorca czynności prawnej¹⁰. W szczególności zaś wśród podnoszonych w tym zakresie zastrzeżeń zwraca się uwagę na to, że w przeciwieństwie do umów, uchwały z reguły nie wymagają złożenia zgodnych oświadczeń woli wszystkich podmiotów uczestniczących w ich uchwalaniu. Niejednokrotnie podnoszonym w dyskusji argumentem jest także brak podmiotowości prawnej organu, w ramach którego podejmowana jest uchwała, jak również charakter skutków, jakie wywołuje ta uchwała¹¹.

Choć dotychczas problematyka ta szerzej dyskutowana była jedynie na gruncie uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych oraz spółdzielni, to nie ulega wątpliwości, że jej znaczenie jest nie mniejsze w stosunku do uchwał podejmowanych w ramach spółek osobowych, do których także adresowana być może większość z podnoszonych w literaturze wątpliwości.

§ 2. Uchwała a czynność prawna

Podobnie jak w przypadku czynności prawnych, także pojęcie uchwały nie zostało zdefiniowane w ustawodawstwie polskim. Poszczególne przepisy wskazują jedynie jakie podmioty, w jakiej formie oraz przy jakiej większości głosów, mogą skutecznie podjąć uchwałę¹². Mimo niejednorodności (głównie z uwagi na dyskutowany charakter prawny uchwał) wypowiedzi doktryny¹³, bezsporne

⁹ *Ibidem*, s. 216.

¹⁰ Por. m.in. A. Koch, Podważanie uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych, Warszawa 2011, s. 23–25; J. Frąckowiak, Handlowe czynności, s. 4 i n.; J. Frąckowiak, Uchwały zgromadzeń, s. 14.

¹¹ Por. m.in. A. Jarocho, Powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników spółki kapitałowej, Toruń 2010, s. 30; A. Zbiegień-Turzańska, Sankcje wadliwych uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych i spółdzielni, Warszawa 2012, s. 4–5; W. Popiołek, Charakter prawny, s. 12.

¹² Por. E. Marszałkowska-Krześ, Uchwały zgromadzeń w spółkach kapitałowych, Warszawa 2000, s. 13–14.

¹³ Por. m.in. *ibidem*, s. 13 i n.; E. Marszałkowska-Krześ, Charakter prawny, s. 23 i n.; G. Cern, Uchwały organów spółek kapitałowych – czynność prawna?, w: E. Gniewek, K. Górską, P. Machnikowski (red.), Zaciąganie i wykonywanie zobowiązań, Warszawa 2010, s. 35; M. Ganobis, Uchwały zgromadzeń, s. 1293 i n.; J. Frąckowiak, Handlowe czynności, s. 4 i n.; J. Frąckowiak, Uchwały zgromadzeń, s. 14; S. Wróblewski, Ustawa o spółdzielniach, Kraków 1921, s. 79.

wydaje się jednak umiejscowienie uchwał w ramach kategorii czynności konwencjonalnych, a zatem w ramach kategorii ogólniejszej względem czynności prawnych¹⁴. W nauce prawa powszechnie przyjmuje się, że „czynność konwencjonalna polega na tym, iż mocą pewnych wyraźnie ustanowionych lub zwyczajowo ukształtowanych reguł pewnym czynnościom psychofizycznym lub czynności konwencjonalnej prostszej (...) nadaje się nowy sens społeczny, sens kulturowy”¹⁵.

Dzięki mającym tu zastosowanie regułom sensu, uchwała w ujęciu społeczno-prawnym stanowi środek kształtowania i wyrażania wspólnej woli osób wchodzących w skład określonego gremium¹⁶. Poszczególne gremia mogą mieć przy tym różnorodny charakter, od spółek prawa handlowego poczynając poprzez współwłaścicieli nieruchomości, a na członkach korporacji prawnych, takich jak samorząd adwokacki czy radcowski skończywszy¹⁷. Uchwały podejmowane są zatem zarówno przez podmioty wyposażone w osobowość prawną, jak i nieposiadające tej osobowości jednostki organizacyjne, którym jednak ustawa przyznaje zdolność prawną, a także przez zespoły osób zorganizowane pod wspólną nazwą dla realizacji określonego celu, lecz nieposiadające odrębnej podmiotowości prawnej, a jedynie korzystające z podmiotowości przysługującej poszczególnym jej członkom¹⁸. Jak trafnie zauważa *P. Antoszek*, we wszystkich tych przypadkach uchwały stanowią techniczno-prawny środek osiągania określonego celu, gdyż wszystkie omawiane zespoły osób, mimo wyraźnych odmienności, powołane zostały dla realizacji zadań wyznaczonych ustawą, statutem lub umową spółki, dzięki czemu posiadają możliwość działania w określonej formie dla wywołania skutków faktycznych i prawnych¹⁹. Z uwagi też na występującą w tych przypadkach więź korporacyjną, skutki te uznaje się za wiążące dla wszystkich podmiotów wchodzących w skład danego

¹⁴ Zob. *M. Gutowski*, O regułach dokonywania czynności prawnych, *PiP* 2010, Nr 8, s. 18 i n.; *Z. Radwański*, Jeszcze w sprawie nieważności czynności prawnych, *PiP* 1986, Nr 6, s. 94.

¹⁵ Zob. *Z. Ziemiński*, w: *S. Wronkowska, Z. Ziemiński*, *Zarys teorii prawa*, Poznań 2001, s. 30.

¹⁶ Zob. *Z. Radwański*, w: *Z. Radwański* (red.), *System Prawa Prywatnego*, t. 2, 2008, s. 181, Nb 30.

¹⁷ Por. *P. Antoszek*, *Cywilnoprawny charakter uchwał wspólników spółek kapitałowych*, Warszawa 2009, s. 31; *Z. Radwański*, w: *Z. Radwański* (red.), *System Prawa Prywatnego*, t. 2, 2008, s. 182, Nb 34.

¹⁸ Por. *P. Antoszek*, *Cywilnoprawny charakter*, s. 32.

¹⁹ *Ibidem*, s. 33.

kolektywu, bez względu na to czy brały one udział w podejmowaniu określonej czynności oraz bez względu na to jaki był ich stosunek do niej²⁰.

I. Problematyka oświadczeń woli w uchwale spółki

Sens uchwały zawiera się zatem w ustaleniu wspólnej woli całego zespołu podmiotów tworzących pewną zbiorowość²¹. W praktyce jednak ustalenie jednolitego stanowiska określonego gremium, stanowiącego wszak swoisty konglomerat osobowości oraz partykularnych interesów, może okazać się nadzwyczaj trudne. Różne charaktery, doświadczenia, cele i inne cechy składające się na indywidualności poszczególnych członków danej zbiorowości rzadko kiedy przekładają się będą na pełną jednomyslność podejmowanych przez nich decyzji, a im liczniejsze grono, tym większe prawdopodobieństwo napotkania różnicy zdań.

Praktycznym rozwiązaniem tego problemu jest wprowadzana w funkcjonowaniu większości wieloosobowych gremiów zasada majoryzacji, zgodnie z którą, treść uchwały kształtowana jest przez zdanie większości. Takie rozwiązanie jest niejednokrotnie konieczne dla zapewnienia sprawności funkcjonowania określonej jednostki organizacyjnej lub zespołu, a nadto znajduje ono silne uzasadnienie podyktowane względami bezpieczeństwa i pewności obrotu gospodarczego²². Podjęta uchwała wiąże bowiem wszystkich członków jednostki (zespołu), bez względu na to czy uczestniczyli oni w głosowaniu oraz bez względu na to, jaki był ich indywidualny stosunek do uchwały podczas głosowania²³. Tak rozumiana „wspólna wola” stanowi jednolite stanowisko całego gremium.

Znaczenie zasady większości dobrze widoczne jest w przypadku walnego zgromadzenia spółki akcyjnej, gdzie ze względu na często bardzo dużą liczbę akcjonariuszy, jednogłośnie podejmowanie uchwał w praktyce może okazać się

²⁰ *Ibidem*. Niewątpliwie trafny jest tu podany przez Z. Radwańskiego przykład, zgodnie z którym w braku podstawy prawnej np. uchwały podjętej przez 19 spośród 20 uczniów klasy maturalnej o dokonanie określonej wpłaty na bal maturalny, niemożliwe byłoby uznanie takiej uchwały za wiążącą wobec wszystkich uczniów tej klasy. Zob. Z. Radwański, w: Z. Radwański (red.), System Prawa Prywatnego, t. 2, 2008, s. 182, Nb 34.

²¹ Por. P. Antoszek, Cywilnoprawny charakter, s. 42.

²² Por. O. Lipińska, Ochrona spółki akcyjnej przed nadużywaniem praw wynikających z akcji, PUP 2002, Nr 7, s. 40–41.

²³ Por. T. Komosa, J. Modrzewski, Sposoby ochrony mniejszości w spółkach kapitałowych, PUG 1991, Nr 11–12, s. 204; P. Antoszek, Wpływ niektórych uchybień przy podejmowaniu uchwał przez zgromadzenie wspólników na skuteczność prawną tych uchwał, Pr.Sp. 2010, Nr 11, s. 27.

rzadko spotykane²⁴. Ponadto, w spółce tej stosowanie zasady większości (zwanej również „zasadą proporcjonalności”) uzasadnione jest także kapitałowym charakterem tego przedsięwzięcia. Naturalne jest, że akcjonariusz, który wniósł większy kapitał ponosi jednocześnie większe ryzyko gospodarcze. W związku z tym, usprawiedliwione jest aby jego interesy były uwzględniane proporcjonalnie do wysokości wniesionego wkładu²⁵. Choć na gruncie KSH zasada ta – jak widać na powyższym przykładzie – charakterystyczna jest przede wszystkim dla spółek kapitałowych, to pamiętać należy, że z uwagi na dyspozytywny charakter przepisów dotyczących stosunków wewnętrznych, może ona także zostać wprowadzona w spółkach osobowych²⁶.

Warto przy tym zwrócić uwagę, że zgodnie z powszechnie przyjmowanym w teorii prawa poglądem, czynność prawna wielostronna (umowa) zasadniczo dochodzi do skutku w wyniku złożenia zgodnych oświadczeń woli, biorących w niej udział osób. Tego rodzaju wymóg, jak wspomniano, nie jest jednak zawsze obecny w przypadku uchwał podejmowanych przez współników spółek. Bo choć co prawda w zdecydowanej większości przypadków uchwał współników spółek osobowych, KSH przewiduje podjęcie uchwały jednomyślnie, to jednak, jak wskazano, jest to rozwiązanie o charakterze dyspozytywnym, co oznacza, że współnicy w umowie spółki mogą postanowić, że podejmowane przez nich uchwały będą zapadać większością głosów, na podstawie przyjętych reguł majoryzacji. Jest to przy tym nie tylko możliwe, ale także niejednokrotnie zalecane rozwiązanie²⁷. Powstaje więc pytanie, czy uchwała, jako czynność konwencjonalna kształtowana, pomimo że część osób biorących udział w jej podjęciu opowiada się przeciwko jej treści (głosy „przeciw”), może zostać zakwalifikowana jako czynność prawna²⁸.

²⁴ Por. J. Okolski, D. Wajda, Rządy większości a ochrona akcjonariuszy mniejszościowych, PPH 2005, Nr 6, s. 5.

²⁵ Por. Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016, Warszawa 2016, https://www.gpw.pl/pub/GPW/files/PDF/GPW_1015_17_DOBRE_PRAKTYKI_v2.pdf (dostęp: 20.6.2021 r.).

²⁶ Por. M. Spyra, w: J. Bieniak i in., Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Legalis 2019, art. 9, Nb 3; T. Szczurowski, w: Z. Jara (red.), Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Legalis 2019, art. 9, Nb 17; J. Strzępka, E. Zielińska, w: J. Strzępka (red.), Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Legalis 2015, art. 9, Nb 5; A. Kidyba, w: A. Kidyba (red.), Komentarz aktualizowany do art. 1–300 Kodeksu spółek handlowych, stan prawny: 1.1.2020 r., Lex 2020, art. 9, pkt 1–2.

²⁷ Zob. m.in. S. Soltysiński, w: S. Soltysiński i in., Kodeks spółek handlowych. Komentarz, t. 1, Legalis 2012, art. 42, Nb 3; B. Borowy, w: Z. Jara (red.), Kodeks spółek handlowych, art. 42, Nb 6.

²⁸ Przeciwko takiej kwalifikacji konsekwentnie opowiada się J. Frąckowiak, Uchwały zgromadzeń, s. 7; J. Frąckowiak, Handlowe czynności, s. 13.

Pochylając się nad problemem, nie sposób nie odnieść się do prawnego znaczenia poszczególnych głosów, jak również kwalifikacji wyłonionego w wyniku głosowania wspólnego oświadczenia całego gremium. W doktrynie obecnie nie budzi już wątpliwości, że złożone w odpowiedniej formie oświadczenie (lub też oświadczenia) woli jest nie tylko niezbędnym, ale w praktyce często także jedynym, składnikiem czynności prawnej²⁹. Tylko niekiedy dla skuteczności czynności prawnej, wymagane jest zaistnienie także innych zdarzeń, takich jak zgoda osoby trzeciej, akt organu administracji, orzeczenie sądu, czy też konieczność wydania rzeczy lub dokonania wpisu do odpowiedniego rejestru³⁰. W większości przypadków wystarczające jest natomiast złożenie oświadczenia woli, a zatem dokonanie zewnętrznej manifestacji dążeń osoby składającej to oświadczenie do wywołania określonych skutków w sferze stosunków prawnych³¹.

Zgodnie zaś z dominującym w piśmiennictwie poglądem, oddanie przez współnika głosu w procesie podejmowania uchwały stanowi jego własne oświadczenie woli, o ile sama uchwała zmierza do wywołania skutków prawnych³². Zdaniem wielu autorów, oświadczeniem woli będzie zatem każdy głos prawidłowo oddany podczas głosowania nad uchwałą, a więc zarówno głos „za” jej podjęciem, jak również głosy „przeciwko” oraz „wstrzymujące się”³³.

²⁹ Wbrew niekiedy formułowanym w literaturze poglądom, pojęcia „czynności prawnej” i „oświadczenia woli” nie są jednak pojęciami tożsamymi (por. zwłaszcza A. Szpunar, Uwagi o pojęciu, s. 13–14). Niewątpliwie pojęcie czynności prawnej jest pojęciem szerszym, w którym oświadczenie woli może się zawierać, jednak relacja odwrotna jest tu wykluczona. Por. A. Zbiegień-Turzańska, Sankcje wadliwych, s. 3.

³⁰ Szerzej P. Machnikowski, w: E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Legalis 2019, art. 56, Nb 4. Zdaniem J. Grykiela, elementy te, pozostając poza czynnością prawną, jedynie współkształtują wraz z nią określony skutek prawny, nie należą jednak do stanu faktycznego samej czynności prawnej. Zob. J. Grykiel, w: M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny, t. 1, Komentarz do art. 1–352, Legalis 2018, art. 56, Nb 11.

³¹ Por. A. Koch, Podważanie uchwał, s. 10.

³² Tak m.in. E. Marszałkowska-Krześ, Uchwały, s. 19–20; S. Soltysieński, Przepisy ogólne kodeksu spółek handlowych (Wybrane zagadnienia), PiP 2001, Nr 7, s. 8; Z. Radwański, w: Z. Radwański (red.), System Prawa Prywatnego, t. 2, 2008, s. 182, Nb 34; M. Ganobis, Uchwały zgromadzeń, s. 1293 i n.; W. Popiołek, Charakter prawny, s. 13–14; T. Sójka, Forma uchwał rady nadzorczej spółek kapitałowych, PPH 2005, Nr 12, s. 35; P. Antoszek, Cywilnoprawny charakter, s. 117. Szerzej natomiast głos współnika charakteryzuje E. Płonka, która za oświadczenie woli współnika uznaje także głos oddany podczas głosowania nad uchwałą z zamierzenia niemającą na celu wywołania skutków prawnych (uchwały wyrażające apele, dezzyderaty). Zob. E. Płonka, Uczestnictwo, s. 91–92.

³³ Por. W. Popiołek, Charakter prawny, s. 13–14; P. Antoszek, Cywilnoprawny charakter, s. 118–119; A. Pęczyk-Tofel, M.S. Tofel, Wpływ wadliwych aktów głosowania na ważność uchwał

Potwierdza to także zamiysł twórców projektu nowego Kodeksu cywilnego. W proponowanym brzmieniu art. 81 ProjKC wprost wskazano, że „do podjęcia uchwały dochodzi przez głosowanie. Głosowanie polega na składaniu oświadczeń woli odnoszących się do podjęcia uchwały o określonej treści poprzez oddanie głosu za podjęciem uchwały, przeciw jej podjęciu lub wstrzymującego się, w sposób zgodny z ustawą, umową bądź statutem”. W tym ujęciu wolą wspólnika objęty jest jednak jedynie sam zamiar podjęcia uchwały o określonej treści, nie zaś dalsze jej skutki³⁴. Dlatego też oddanie głosu nad uchwałą, nie może stanowić jednostronnej czynności prawnej. Działanie takie samo przez się nigdy nie wywołuje bowiem wyrażonych w uchwale skutków prawnych³⁵.

W umowie spółki wspólnicy godzą się na to, że podejmując uchwałę według ustalonych zasad majorityzacji, kreują tym samym „zbiorową wolę” całego gremium. Jak zauważa *W. Popiołek*, to kolektywne oświadczenie woli różni się od czynności wielostronnej tym, że o jego złożeniu nie decydują wszyscy uczestnicy czynności, tylko określona ich część, a sama uchwała (bez względu na jej treść) wiąże wszystkich wspólników z mocy samego członkostwa w spółce, niezależnie od ich stanowiska wyrażonego w akcie głosowania³⁶ oraz bez względu na to, czy wspólnicy ci w ogóle w głosowaniu brali udział³⁷.

Z uwagi na powyższe, słuszne wydaje się założenie tego autora, zgodnie z którym, uchwały dochodzą do skutku niejako dwuetapowo. W pierwszym etapie wspólnicy, oddając głosy nad uchwałą, składają własne, pojedyncze oświadczenia woli, z których następnie w ramach kolejnego etapu, na podstawie przyjętych zasad, kształtowane zostaje jednolite oświadczenie woli spółki, wiążące wszystkich wspólników³⁸. Mające tu zastosowanie reguły majorityza-

zgromadzeń w spółkach kapitałowych, PPH 2007, Nr 8, s. 18–19; *A. Jarocho*, Powództwo, s. 37; odmiennie *M. Gocłowski*, który wskazuje iż „nie ma również charakteru oświadczenia woli zagłosowanie przeciw pozytywnie postawionemu wnioskowi lub oddanie głosu popierającego wniosek sformułowany negatywnie, gdyż celem tych aktów nie jest kształtowanie stosunku prawnego”. Zob. *M. Gocłowski*, Charakter prawny aktu głosowania a dopuszczalność oddania głosu przez pełnomocnika, PPH 2002, Nb 7, s. 9.

³⁴ Por. *W. Popiołek*, Charakter prawny, s. 13–14; *P. Antoszek*, Cywilnoprawny charakter, s. 118–119; *A. Pęczyk-Tofel*, *M.S. Tofel*, Wpływ wadliwych, s. 18–19.

³⁵ Tak *J. Grykiel*, *A. Olejniczak*, *Z. Radwański*, w: *Z. Radwański*, *A. Olejniczak* (red.), System Prawa Prywatnego, t. 2, Prawo cywilne – część ogólna, Warszawa 2019, s. 257, Nb 35.

³⁶ Zob. *W. Popiołek*, Charakter prawny, s. 13.

³⁷ Por. także *M. Ganobis*, Uchwały zgromadzeń, s. 1293 i n.; *Z. Radwański*, w: *Z. Radwański* (red.), System Prawa Prywatnego, t. 2, 2008, s. 182, Nb 31.

³⁸ Por. *W. Popiołek*, Charakter prawny, s. 17.

cji, w połączeniu z teorią organów, pozwalają zatem na wyłonienie jednolitego oświadczenia woli spersonifikowanego tworu konwencyonalnego, jakim jest spółka³⁹. Mimo wielości jednostkowych, niekoniecznie zgodnych oświadczeń woli (głosów), składanych podczas jej podejmowania, prawidłowo podjęta uchwała zawiera już wyłącznie jedno oświadczenie woli – oświadczenie woli spółki⁴⁰.

Tak pojmowane oświadczenie woli tworzące uchwałę spółki, poprzez swój formalizm⁴¹ oraz z uwagi na mającą tu zastosowanie zasadę majoryzacji, zdaje się istotnie odbiegać od klasycznego modelu składania oświadczenia woli na gruncie KC, co zdaniem niektórych autorów stanowczo uniemożliwia zakwalifikowanie uchwał jako czynności prawne⁴². Słusznie jednak zauważa Z. Radwański, że przepis art. 60 KC, zawierający ogólną regułę, zgodnie z którą oświadczenie woli może być wyrażone przez każde zachowanie się podmiotu składającego, które ujawnia jego wolę w sposób dostateczny, w żadnym razie nie wyłącza możliwości wyrażenia oświadczenia woli w postaci głosowania. Jak trafnie zauważa ten autor, jednostkowe oświadczenia woli wspólników, wyrażane w akcie głosowania, współkonstytuują oświadczenie woli spółki⁴³. Dlatego też niecelowe wydaje się kładzenie decydującego nacisku na *dyssens*, jako element odróżniający uchwały od umów prawa cywilnego. Zasada rządów większości nie stoi wszak w sprzeczności z zasadą konsensusu. Przeciwnie, mechanizm ten zakłada uprzedni konsens wspólników, którzy na etapie tworzenia spółki godzą się na taką właśnie formę podejmowania decyzji⁴⁴.

II. Spółka osobowa jako podmiot uchwały

W przypadku spółek prawa handlowego, wyłonione w toku prawidłowo przeprowadzonego głosowania nad uchwałą, jednolite oświadczenie woli, na mocy mającej tu zastosowanie teorii organów, przypisywane jest zatem bezpośrednio samej spółce. Konstatacja ta posiada niezwykle doniosłe znaczenie

³⁹ Por. A. Koch, Podważanie uchwał, s. 13.

⁴⁰ Por. Z. Radwański, w: Z. Radwański (red.), System Prawa Prywatnego, t. 2, 2008, s. 183.

⁴¹ Mimo zasadniczego braku formalnych przesłanek w podejmowaniu uchwał przez wspólników spółek osobowych, za minimum formalności uznać należy obowiązek ujęcia treści uchwały w sposób umożliwiający ustosunkowanie się do jej treści przez złożenie oświadczenia woli w postaci głosu („za”, „przeciw”, „wstrzymujący się”).

⁴² Por. zwłaszcza J. Frąckowiak, Uchwały zgromadzeń, s. 6–9.

⁴³ Por. Z. Radwański, w: Z. Radwański (red.), System Prawa Prywatnego, t. 2, 2008, s. 183.

⁴⁴ Zob. S. Soltysiński, P. Moskwa, w: S. Soltysiński (red.), System Prawa Prywatnego, t. 17B, Prawo spółek kapitałowych, Warszawa 2016, s. 695.

dla prowadzonych w tym miejscu rozważań nad charakterem prawnym przypisywanych spółce uchwał, jak również istotne jest z punktu widzenia dalszych badań dotyczących legitymacji procesowej w ewentualnym procesie zmierzającym do ustalenia wadliwości tych uchwał⁴⁵. W toku dyskusji nad cywilnoprawnym charakterem uchwał spółek prawa handlowego, podnoszony jest bowiem także argument odwołujący się do braku podmiotowości organu, w ramach którego podejmowana jest uchwała⁴⁶.

Nawiązując do przytoczonej w toku wcześniejszych rozważań definicji, zgodnie z którą czynność prawna to oparta na oświadczeniu woli czynność konwencjonalna, za pomocą której podmioty cywilnoprawne, w sposób i przy spełnieniu przesłanek prawem przewidzianych, wywołują skutki w sferze prawa cywilnego⁴⁷, niektórzy autorzy zauważają, że choć pojedynczy wspólnicy, jak również każda ze spółek uregulowanych w przepisach KSH, posiadają zdolność prawną, to jednak bezsprzecznie zdolności tej nie posiadają wyróżniane w spółce organy, w ramach których podejmowane są uchwały⁴⁸.

Na pierwszy rzut oka zasadność rozważania tego argumentu, sformułowanego przede wszystkim na gruncie uchwał podejmowanych przez organy spółek kapitałowych (a zatem uchwał podejmowanych przez ustawowo wyodrębnione organy spółki), może wydawać się wątpliwa w przypadku większości uchwał spółek osobowych. Zauważyć należy bowiem, że uczestniczący w podjęciu uchwały wspólnicy spółki jawnej, a także wspólnicy pozostałych spółek osobowych, do których ustawa nakazuje odpowiednie stosowanie przepisów o spółce jawnej – w przeciwieństwie do wspólników spółek kapitałowych – nie tworzą strukturalnie wyodrębnionego, kolegialnego organu spółki. A choć każdy z tych wspólników niewątpliwie posiada własną podmiotowość⁴⁹, to jednak charakter wspólnie podejmowanych przez nich w imieniu spółki działań nie pozostaje wolny od kontrowersji.

W ujęciu tradycyjnym występujący w imieniu spółki osobowej wspólnik uznawany jest za jej przedstawiciela ustawowego⁵⁰. Jednocześnie jednak,

⁴⁵ Zob. rozdział V.

⁴⁶ Por. J. Frąckowiak, Uchwały zgromadzeń, s. 6.

⁴⁷ Za M. Gutowski, Nieważność, s. 17; por. także Z. Radwański, Prawo cywilne, s. 217–218; A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, Prawo cywilne, s. 253 i n.; M. Ganobis, Uchwały zgromadzeń, s. 1293 i n.; W. Popiołek, Charakter prawny, s. 11; A. Szpunar, Uwagi o pojęciu, s. 13–14.

⁴⁸ Por. J. Frąckowiak, Uchwały zgromadzeń, s. 6.

⁴⁹ Por. K. Kopaczyńska-Pieczniak, Pozycja prawna, s. 133.

⁵⁰ Por. J. Strzępka, E. Zielińska, w: J. Strzępka (red.), Kodeks spółek handlowych, art. 97, Nb 6; T. Szczurowski, w: Z. Jara (red.), Kodeks spółek handlowych, art. 8, Nb 26; L. Moskwa, J. Napierała, w: A. Koch, J. Napierała (red.), Prawo spółek handlowych. Podręcznik akademicki, Warszawa 2013,

z uwagi na treść art. 33¹ KC (w zw. z art. 2 KSH), przeważająca część przedstawicieli doktryny opowiada się za stosowaniem do wspólników spółek osobowych odpowiednio przepisu art. 38 KC, podkreślając przy tym, że oparty na zasadach teorii organów, mechanizm łączenia skutków prawnych działań wspólników ze spółką, w sposób pełniejszy niż teoria przedstawicielstwa akcentuje podmiotowość prawną spółki osobowej oraz wychodzi naprzeciw rzeczywistym potrzebom obrotu gospodarczego⁵¹.

W związku z przyznaną spółkom osobowym zdolnością prawną oraz zdolnością do czynności prawnych, konieczne jest bowiem wskazanie regulacji prawnych pozwalających na stwierdzenie, jakie działania można uznać za własne działania spółki⁵². Klasyczna koncepcja przedstawicielstwa, zgodnie z którą przedstawiciel, działając w imieniu reprezentowanego, wywołuje skutki prawne bezpośrednio w sferze prawnej reprezentowanego⁵³, wydaje się nie spełniać tego zadania. Istotą przedstawicielstwa jest bowiem wyraźne rozróżnienie dwóch podmiotów: przedstawiciela oraz reprezentowanego⁵⁴. Działania przedstawiciela choć wywierające skutki bezpośrednio w sferze prawnej reprezentowanego, nie są samodzielnymi działaniami reprezentowanego⁵⁵. Zastosowanie tej koncepcji w stosunku do działań wspólnika spółki osobowej, jako przedstawiciela spółki, w sposób nieunikniony kłóciłoby się zatem z przyznaną spółce podmiotowością, polegającą na możliwości nabywania we własnym imieniu praw, w tym prawa własności nieruchomości i innych praw rzeczowych, zaciąganiu zobowiązań, pozywaniu i bycia pozywaną (art. 8 § 1 KSH).

s. 179; G. Gorczyński, *Spółka jawna jako podmiot prawa*, Warszawa 2009, s. 227–230; G. Nita-Jagielski, w: J. Bieniak i in., *Kodeks spółek handlowych*, art. 29, Nb 4.

⁵¹ Zob. zwłaszcza M. Pazdan, *Podmioty bez osobowości prawnej po nowelizacji kodeksu cywilnego z 2003 r.*, w: M. Zieliński (red.), *W kręgu teoretycznych i praktycznych aspektów prawoznawstwa. Księga jubileuszowa profesora Bronisława Ziemanina*, Szczecin 2005, s. 102–103; K. Kopaczyńska-Pieczniak, *Pozycja prawna*, s. 131; S. Sołtysiński, w: S. Sołtysiński i in., *Kodeks spółek handlowych*, t. 1, art. 29, Nb 5.

⁵² Tak słusznie K. Kopaczyńska-Pieczniak, *Pozycja prawna*, s. 130; por. także J. Strzępka, *Konsekwencje legislacyjnego wyodrębnienia osobowych spółek handlowych*, Pr.Sp. 2001, Nr 9, s. 4.

⁵³ Por. J. Grykiel, w: M. Gutowski (red.), *Kodeks cywilny*, t. 1, art. 95, Nb 7 i 11; M. Pazdan, w: K. Pietrzykowski (red.), *Kodeks cywilny*, t. 1, art. 95, Nb 2; Z. Radwański, *Prawo cywilne*, s. 318; A. Opalski, *Pojęcie organu osoby prawnej*, PiP 2009, Nr 1, s. 28.

⁵⁴ Por. M. Litwińska-Werner, w: S. Włodyka (red.), *System Prawa Handlowego*, t. 2, *Prawo spółek handlowych*, Warszawa 2012, s. 392; D. Opalska, *Stosowanie przepisów o pełnomocnictwie do organów osób prawnych*, PPH 2013, Nr 10, s. 22.

⁵⁵ Por. E. Gniewek, R. Strugała, w: E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Legalis 2017, art. 95, Nb 1.

Dlatego też, jak wskazano powyżej, obecnie zdecydowana większość doktryny opowiada się za odpowiednim stosowaniem art. 38 KC w zakresie podejmowanych w imieniu spółki osobowej działań jej współników⁵⁶. Wywiedziona z tego przepisu teoria organów pozwala na przyjęcie, że działania współnika stanowią w istocie bezpośrednie działania samej spółki⁵⁷. Na uwadze mieć przy tym trzeba, iż jednostki organizacyjne, jako abstrakcyjne twory konwencjonalne, swój byt zawdzięczają obowiązującym regułom prawnym, a ich funkcjonowanie różne jest od funkcjonowania człowieka⁵⁸. W przypadku istoty ludzkiej, system prawny jedynie nadaje człowiekowi kwalifikację osoby fizycznej, nie kreując jednak jej istnienia⁵⁹. Istnienie jednostek organizacyjnych, jako odrębnych podmiotów funkcjonujących w życiu społecznym, jest natomiast zawsze wynikiem kreacyjnej funkcji prawa⁶⁰. Zgodnie z dominującą na gruncie polskiego prawa, realistyczną teorią osoby prawnej, substratem każdej osoby prawnej jest bowiem zawsze organizacja ludzka, bez której podmiot ten nie mógłby funkcjonować⁶¹.

Dla umożliwienia działań osoby prawnej konieczne jest zatem skonstruowanie organizacji, która nie tylko zespałaby skierowaną na osiągnięcie okre-

⁵⁶ Por. m.in. *M. Pazdan*, Podmioty bez osobowości, s. 102; *S. Sołtysiński*, w: *S. Sołtysiński i in.*, Kodeks spółek handlowych, t. 1, art. 29, Nb 4; *M. Gutowski*, w: *M. Gutowski* (red.), Kodeks cywilny, t. 1, art. 38, Nb 7; wyr. SN z 8.2.2013 r., IV CSK 332/12, OSNC 2013, Nr 10, poz. 117; *Z. Radwański*, Podmioty prawa cywilnego w świetle zmian Kodeksu cywilnego przeprowadzonych ustawą z 14 lutego 2003 r., Pr.Sp. 2003, Nr 7–8, s. 22 i n.; *R. Blicharz, T. Bieniek*, Charakter prawny umocowania partnera oraz zarządu do reprezentowania spółki partnerskiej, PUG 2007, Nr 1, s. 18 i n.; *K. Bilewska, K. Sobura*, Osoby ustawowe (art. 33[1] KC), EP 2005, Nr 10, s. 34–35; *J. Strzępka, E. Zielińska*, w: *J. Strzępka* (red.), Kodeks spółek handlowych, art. 29, Nb 2–3; *S. Sołtysiński*, w: *S. Sołtysiński i in.*, Kodeks spółek handlowych, t. 1, art. 29, Nb 2. Odmienne natomiast *A. Kidyba*, który wskazuje, że niemożliwe jest stosowanie przepisów o organach osób prawnych w stosunku do reprezentujących spółkę współników, z uwagi na to, że niedopuszczalne jest działanie obok siebie kilku odrębnych od siebie organów, tj. współników. Zob. *A. Kidyba*, Handlowe spółki osobowe, Warszawa 2005, s. 160.

⁵⁷ Por. *M. Litwińska-Werner*, w: *S. Włodyka* (red.), System Prawa Handlowego, t. 2, 2012, s. 393.

⁵⁸ Por. *P. Antoszek*, Cywilnoprawny charakter, s. 34; *Z. Kubot*, Organy osób prawnych, ułomnych osób prawnych oraz innych jednostek organizacyjnych, w: *M. Zieliński* (red.), W kręgu teoretycznych i praktycznych aspektów prawoznawstwa. Księga jubileuszowa Profesora Bronisława Ziemanina, Szczecin 2005, s. 106–107.

⁵⁹ Zob. *Z. Radwański*, Prawo cywilne, s. 181.

⁶⁰ Szerzej na temat metod regulacji powoływania osób prawnych zob. *G. Gorczyński*, Spółka jawna, s. 42–43.

⁶¹ Por. *Z. Radwański*, Prawo cywilne, s. 182; *J. Frąckowiak*, w: *M. Safjan* (red.), System Prawa Prywatnego, t. 1, Prawo cywilne – część ogólna, Warszawa 2012, s. 1124–1126; *R. Longchamps de Berier*, Wstęp do nauki prawa cywilnego, Lublin 1922, s. 11.

ślonych celów aktywność grupy ludzi, ale także w swoich regułach strukturalnych wskazywałaby jakie działania, jakich podmiotów są działaniami tej organizacji, a nie wyłącznie działaniami podejmujących je osób⁶². Dlatego pojęciem kluczowym dla funkcjonowania wszelkich tworów konwencjonalnych w obrocie cywilnoprawnym jest pojęcie reprezentacji. W oparciu o jej konstrukcję możliwe jest bowiem wiązanie skutków, jakie wywołują działania prawne podejmowane przez jeden podmiot (podmiot reprezentujący) ze sferą praw innego podmiotu (podmiot reprezentowany)⁶³. Dzięki zaś mającej tu zastosowanie teorii organów, mieszczące się w granicach ustawowego umocowania, działania wspólnika, występującego w imieniu spółki, są działaniami przypisywanymi bezpośrednio spółce. Z punktu widzenia optyki prawnej, takie działanie wspólnika jest zatem działaniem samej spółki⁶⁴.

Dyskusyjne pozostaje oczywiście rozstrzygnięcie, czy w ujęciu tym wspólnik spółki osobowej może wprost nazywany być organem spółki⁶⁵. Stąd też uprawnienia wspólnika spółki osobowej w zakresie reprezentacji i prowadzenia spraw spółki określa się często jako szczególną formę przedstawicielstwa, tzw. przedstawicielstwa organizacyjnego⁶⁶, do którego jedynie odpowiednio zastosowanie znajdują przepisy dotyczące reprezentacji osób prawnych przez ich organy. Niezależnie jednak od przyjętego w tym miejscu nazewnictwa, w świetle niebudzącej już dziś wątpliwości podmiotowości spółek osobowych, zasadność odpowiedniego stosowania art. 38 KC, w stosunku do reprezentujących te spółki wspólników, wydaje się niezaprzeczalna. Poza możliwością

⁶² Tak Z. Radwański, Prawo cywilne, s. 182; por. także M. Gersdorf, Zarząd spółdzielni w systemie jej organów, Warszawa 1976, s. 61.

⁶³ Por. E. Płonka, Mechanizm łączenia skutków działań prawnych z osobami prawnymi na przykładzie spółek kapitałowych, Wrocław 1994, s. 13.

⁶⁴ Por. Z. Radwański, Prawo cywilne, s. 182; Z. Kuniewicz, Działanie zarządu *in corpore* w spółce kapitałowej, Pr.Sp. 1999, Nr 10, s. 79.

⁶⁵ Za takim stanowiskiem opowiada się chociażby M. Wilejczyk, Zdolność do czynności prawnych spółki jawnej, MoP 2017, Nr 4, s. 211; tak również wydaje się M. Litwińska-Werner, w: S. Włodzka (red.), System Prawa Handlowego, t. 2, 2012, s. 393. Tego rodzaju tezie, dość stanowczo sprzeciwia się natomiast A. Kidyba, Niektóre skutki dla obrotu handlowego wprowadzenia trzeciej kategorii podmiotowej, PPH 2004, Nr 12, s. 13.

⁶⁶ Por. zwłaszcza A. Klein, Charakter prawny organów osób prawnych, w: J. Błęszyński, J. Rajski (red.), Rozprawy z prawa cywilnego. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Witolda Czachórskiego, Warszawa 1985, s. 136; S. Sołtysiński, P. Moskwa, w: A. Szajkowski (red.), System Prawa Prywatnego, t. 16, Prawo spółek osobowych, Warszawa 2016, s. 1080–1081; K. Kopaczynska-Pieczniak, proponuje natomiast stosowanie terminu „ustrojowego (strukturalnego) przedstawicielstwa ustawowego”, jako formie przedstawicielstwa ustawowego o specyficznym charakterze. Zob. K. Kopaczynska-Pieczniak, Pozycja prawna, s. 133.

bezpośredniego przypisania spółce działań dokonywanych przez jej wspólników, konstrukcja ta pozwala bowiem także na przypisanie spółce dobrej i złej wiary⁶⁷, powoływanie się na wadę oświadczenia woli, a także przypisanie spółce odpowiedzialności odszkodowawczej, w tym zwłaszcza odpowiedzialności deliktowej⁶⁸.

Zasadność tej wykładni potwierdza także nowelizacja przepisu art. 39 KC dokonana ustawą z 9.11.2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia uproszczeń dla przedsiębiorców w prawie podatkowym i gospodarczym⁶⁹, w sposób wyraźny ujednolicającą konsekwencje reprezentacji przez fałszywego piastuna osoby prawnej i działającego bez lub poza granicami umocowania rzekomego pełnomocnika⁷⁰. Do tej pory w toku dyskusji nad charakterem działań wspólnika reprezentującego spółkę osobową często podkreślano, iż właśnie z uwagi na uznanie wspólnika za przedstawiciela spółki, możliwe jest sięgnięcie do regulacji zawartej w art. 103 KC pozwalającej na późniejsze potwierdzenie przez spółkę czynności dokonanej w jej imieniu przez wspólnika działającego poza zakresem przysługującego mu umocowania, co znacząco odróżniać miało konsekwencje tak podjętych czynności przez wspólnika spółki osobowej, względem reprezentanta spółki kapitałowej⁷¹. Obecne ujednolicenie wskazanej regulacji wydaje się być zatem kolejnym krokiem zbliżającym charakter działań wspólnika spółki osobowej do działań organu osoby prawnej⁷².

Wskazany powyżej mechanizm bezpośredniego łączenia ze spółką skutków, jakie wywołują podejmowane przez wspólników działania prawne, znajduje przy tym zastosowanie nie tylko w zakresie reprezentacji spółki (a zatem działań podejmowanych w sferze zewnętrznej spółki z odrębnymi pod-

⁶⁷ W tym zakresie por. zwłaszcza A. Klein, *Charakter prawny*, s. 135.

⁶⁸ Zob. M. Pazdan, *Podmioty bez osobowości*, s. 103; K. Kopaczyńska-Pieczniak, *Pozycja prawna*, s. 130–131; S. Sołtysiński, P. Moskwa, w: A. Szajkowski (red.), *System Prawa Prywatnego*, t. 16, 2016, s. 1080–1081.

⁶⁹ Dz.U. z 2018 r. poz. 2244 ze zm.

⁷⁰ We wcześniejszym brzmieniu przepis ten nie przewidywał możliwości potwierdzenia czynności przez osobę prawną, w imieniu której dokonana została czynność prawna.

⁷¹ Por. m.in. M. Litwińska-Werner, w: S. Włodyka (red.), *System Prawa Handlowego*, t. 2, 2012, s. 414–415; K. Kopaczyńska-Pieczniak, *Pozycja prawna*, s. 154–160; wyr. SN z 22.1.2002 r., V CKN 650/00, Legalis; G. Nita-Jagielski, w: J. Bieniak i in., *Kodeks spółek handlowych*, art. 29, Nb 5.

⁷² Odnotać należy jednak, że także w stanie prawnym sprzed nowelizacji w toku wykładni dopuszczano potwierdzenie czynności dokonanej przez fałszywego piastuna osoby prawnej. Por. m.in. uchw. SN(7) z 14.9.2007 r., III CZP 31/07, OSNC 2008, Nr 2, poz. 14. Zob. D. Opalska, *Stosowanie przepisów*, s. 24.

miotami)⁷³, ale również w sferze wewnętrznej, związanej z prowadzeniem spraw spółki, do której z reguły zaliczać się będzie większość z podejmowanych w spółce uchwał⁷⁴. Stąd też, jak wskazano już wyżej, przyjąć należy, że kształtowane w ramach procesu podejmowania uchwały oświadczenie, stanowi oświadczenie woli spółki, jako odrębnego od jej współników podmiotu stosunków cywilnoprawnych.

To spółce bezpośrednio przypisywane są wszystkie skutki podjętej uchwały. W tym znaczeniu uprawnione jest także określenie „uchwała spółki”, w stosunku do uchwały podjętej w procedurze oddawania głosów przez współników spółki. Pojedyncze oświadczenia woli głosujących współników (głosy), w oparciu o przyjęte reguły majoryzacji, zmierzają wyłącznie do ukształtowania jednolitego oświadczenia woli, które na podstawie mającej tu zastosowanie teorii organów przypisywane jest bezpośrednio spółce⁷⁵. Ten sam schemat znajdzie oczywiście zastosowanie także w przypadku uchwał podejmowanych w ramach strukturalnie wyodrębnionych organów spółek osobowych⁷⁶, a zatem w przypadku uchwał podejmowanych przez walne zgromadzenia akcjonariuszy oraz rady nadzorcze w spółkach komandytowo-akcyjnych, jak również zarządy spółek partnerskich⁷⁷.

⁷³ Choć kategoryczne rozróżnienie tych sfer, z uwagi na ich wzajemne przenikanie, jest w praktyce zadaniem bardzo problematycznym, to jednak wydaje się, że w pewnym uproszczeniu można przyjąć, że reprezentacja dotyczy stosunków zewnętrznych z innymi podmiotami prawa cywilnego, a prowadzenie spraw spółki postrzegać należy raczej jako aktywność w ramach jej struktur wewnętrznych. Na tle czynności zarządu spółek kapitałowych zob. także G. Cern, *Podjęcie uchwały przez zarządy spółek kapitałowych*, PPH 2009, Nr 1, s. 35. Por. także T. Kurnicki, *Stosowanie przepisów o wadach oświadczeń woli w prawie spółek*, Pr.Sp. 2006, Nr 6, s. 29.

⁷⁴ Zob. zwłaszcza M. Gersdorf, *Zarząd spółdzielni*, s. 65–66; M. Ganobis, *Uchwały zgromadzeń*, s. 1293 i n.; uchw. SN z 20.11.2015 r., III CZP 78/15, OSNC 2016, Nr 12, poz. 139.

⁷⁵ Jak trafnie zauważa A. Zbiegień-Turzańska, mimo że z psychologicznego punktu widzenia wola organu jest wolą jednostki lub zespołu ludzi tworzących organ, to z prawnego punktu widzenia stanowi ona wolę osoby prawnej (a także jednostki organizacyjnej, której ustawa przyznaje zdolność do czynności prawnych – B.Ch.) i dlatego działanie organu w ramach przyznanych kompetencji uznać należy za działania samej jednostki organizacyjnej, w strukturach której działa organ. Zob. A. Zbiegień-Turzańska, *Sankcje wadliwych*, s. 8. Zob. także M. Ganobis, *Uchwały zgromadzeń*, s. 1293 i n.; M. Pazdan, w: Z. Radwański (red.), *System Prawa Prywatnego*, t. 2, s. 479; M. Gersdorf, *Zarząd spółdzielni*, s. 61 i n.; P. Antoszek, *Dopuszczalność uchyleń się od skutków prawnych wadliwego aktu głosowania współnika spółki kapitałowej*, Pr.Sp. 2005, Nr 11, s. 29; A. Pęczek-Tofel, M.S. Tofel, *Wpływ wadliwych*, s. 18–19.

⁷⁶ Por. K. Bilewska, K. Sobura, *Osoby ustawowe*, s. 34–35.

⁷⁷ Choć z uwagi na brak osobowości prawnej spółek osobowych, w piśmiennictwie wyrażane są wątpliwości czy występujące w tych spółkach zarządy i rady nadzorcze *de iure* można zakwalifikować jako organy tych spółek (por. m.in. U. Promińska, *Uwagi w sprawie zarządzania i reprezen-*